

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Assertiones Philosophicæ Fusius Deductæ Philosophiæ
Peripateticæ communioris Epitomen exhibentes**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1681

Dissertatio XVI. De Duratione & Tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71607)

DISSERTATIO XVI.

De Duratione & Tempore.

I. **D**URATIONIS seu perseverantia rei in existendo & continuatio essendi (adeoque in rigore sumpta, supponens primum esse seu instans rei, quo incipit esse, & inchoative durat) non est ipsa rei entitas & tempus extrinsecum, cui illa coexistit; sed forma iis superaddita, defigens rem in hoc vel illo tempore extrinseco, reali vel imaginario; potest enim existere entitas Petri & hodierna dies, & tamen non existere duratio Petri hodierna, seu Petrus durare hodie. Dumque Petrus à Deo petit durare cras, non petit suam existentiam, neque existentiam diei crastinae; similiter dum Deus vult vel videt, Petrum coexistere crastinae diei, vult utique aliquid distinctum ab existentia Petri & existentiam crastinae diei; ideoque eo ipso, quod existat Petrus, & existat dies hodierna, non coexistit Petrus diei hodiernae, nisi tamen existat accipiatur cum statu verbi, consignificando tempus praesens, quo profertur propositio haec; verum tunc involvit

volvit ista coëxistentia quid superadditum, & poni nequit ista existentiarum simultas absq; superaddita iis duratione. Hinc tamen non sequitur, etiam rem durantem coëxistere suæ durationi, aut unam durationem alteri per aliquod tertium iis superadditum, cùm duratio, utpote determinatio rei ad certum tempus, sit ipsa certo tempori affixa, hinc licet à Petro sit distincta ejus duratio crastina, non potest tamen Deus eam producere hodie. Qualiter, quia etiam Deus indifferens non est ad coëxistendum huic aut illi tempori, sed necessario omni tempori præsens est, durat quoq; per suam entitatem; licetq; hodie non daret cras, sive non coëxistat diei crastinæ, quæ hodie nondum est, habet tamen hodie totum id, à quo determinatur ad existendum cras & semper. Et qualiter è contra quia V. G. turris per suam entitatem præcisè intrinsicè immutatam non correspondet præterlabenti tempori, sicut in medio fluminis locata per ubicationem permanentem sibi superadditam immutatam, utpote correspondentem eodem spatio imaginario, sufficienter correspondet partibus præterlabentis aquæ, & determinata est, ad fundandam vel

terminandam relationem distantiae vel ipsius distantiae inter se & partes aquae, acquirere^{ubi} ubi-
 cationes magis vel minus distantes; coexistit
 fluenti tempori non nisi per durationem sibi
 superadditam fluentem. E contra ex dictis
 sequitur quidem, relationem prædicamenta-
 lem, ad quam requiritur extremorum co-
 existentia actualis, esse quid distinctum à
 fundamento termino & ratione fundandi
 secundum se spectatis; verum ubi hæc
 quaestio tractatur, tantum in controver-
 sia est, num sit quid ab his tribus sibi co-
 existentibus, seu simul durantibus distin-
 ctum.

II. Verisimilius est, durationem non di-
 stingui à conservatione rei; utriusque enim
 idem est conceptus & effectus formalis, ni-
 mirum esse permanentiam *ut quo* rei in esse
 (ipsa enim res est permanentia *ut quod*, si-
 ve id, quod permanet in esse) tollere indif-
 ferentiam rei, & determinare illam ad per-
 manendum in esse pro hoc vel illo tem-
 pore: Adeoque hoc ipso res determinata
 est ad durandum hoc tempore, quod
 conservetur hac numero conservatione.
 Hinc prius non est, rem esse aut produci,
 quam

quàm rem esse aut conservari (intellige con-
 servatione inchoativa) in hoc tempore ; ni-
 si prioritate aliqua logica, quatenus bene di-
 co : res est in hoc tempore , ergo est , non
 vice versa , res est , ergo est in hoc tempore.
 Hinc quoque motus, qui cum sua duratione
 identificatur, idem nequit esse tardior & ve-
 locior ; velocitas enim & tardior^{tas} non sunt
 accidentia physica motus in particulari,
 sed logica motus in communi, sicut ratio-
 nale est accidens logicum respectu animalis
 in communi.

III. Duratio rerum creatarum, tam per-
 manentium, quàm successivarum est fluens,
 seu habens partes post partes. Si enim du-
 ratio Petri , quâ hic durat 50. annis , est
 tota simul hodie , ergo Petrus hodie du-
 rat, seu coëxistit 50. annis ; hæc enim est
 denominatio & effectus formalis hujus
 formæ seu durationis ; & consequenter si
 Petrus habeat hodie simul rationem for-
 malem durandi 50. annis , intra 50. an-
 nos à Deo erit inannihilabilis ab intrin-
 seco , quod perfectissimo Dei in creatu-
 ras suas Dominio repugnat. Implicat itaq;
 rem , quæ non durat essentialiter , sine
 16 muta-

mutatione intrinseca, sive per durationem permanentem coexistere diversis temporibus. Cui non obstat, rem per eandem ubicationem permanentem coexistere praterlabenti aquæ, quia talis res semper perseverat in eodem spatio, non autem in eodem tempore reali vel imaginario. Nequæ quod Angelus per ubicationem indivisibilem coexistat spatio divisibili; hoc enim non repugnat Dei in creaturas dominio sicut alterum, & sufficienter adhuc determinatur Angelus hac ratione ad existendum in eodem spatio.

IV. Duratio rerum permanentium, pro ut abstrahit à creata & increata, alia est aternitas, (seu duratio increata Dei, quam bene definit Boëtius, quod sit *interminabilis* (intellige ab intrinseco) *vita, tota simul & perfecta possessio*: adeoque non mensurabilis à differentiis nostri temporis; nō enim, ut Plato inquit: *erat & erit, quæ sunt segmenta nati temporis, rectè aternæ substantiæ assignamus*: sed est veluti unum, nunc stans & instans perpetuum juxta illud, quod ipse inquit in Exodo: *ego sum, qui sum*: cui fixo & immobili coexistent omnia nostrorum temporum sæcula

sæcula præterlabentia, ideoquæ virtualiter
 divisibile, & consequenter tale, ut in eo ve-
 rificari possint contradictoriæ. Alia dicitur
 ævum, & est duratio rei creatæ permanen-
 tis, ex natura sua indefectibilis, potentis ta-
 men absolutè à Deo destrui. Alia modus æ-
 vi, & est duratio rei permanentis naturâ suâ
 defectibilis. Alia instans angelicum, & est
 mora vel duratio unius operationis angelicæ,
 vel plurium compossibilium & subordina-
 tarum, quo ad terminum permanentium
 quidem, ex natura tamen sua defectibilium;
 cui tunc censetur succedere aliud instans an-
 gelicum, quando inchoatur operatio alia,
 vel cum priori incompossibilis, vel illi non
 subordinata.

V. *TEMPVS* juxta Arist. est *numerus &*
mensura motus secundum prius & posterius:
 id est, est duratio motus, seu potius numerus
 & multitudo partium durationis motus,
 quatenus apta est mensurare rerum aliarum,
 tam permanentium, quàm successivarum
 durationes. Unde licet cujuscunquæ creatu-
 ræ duratio, utpote quid successivum, & quod
 respectu aliarum rerum habere potest ratio-
 nem mensuræ, dici possit quodammodò

tempus; sola tamen duratio motus rei fluentis (qualis sunt productiones continuatione ubicationum aliarum & aliarum post alias & alias) utpote cujus partes fluentes magis notantur & numerari possunt, magis propriè dicitur tempus. Et quidem propriissimè sola duratio motus cælestis; huic enim conditiones ad optimam mensuram requisitæ conveniunt, cum sit omnium notissima, omnibus communis, invariabilis & constans, à Deo ad hoc ordinata juxta illud Gen. *fecit luminaria, ut essent in signa & tempora, dies & annos &c.* Unde licet hujus solaris circumvolutionis & motuum cælestium duratio respectu ipsiusmet motus per partes sibi succedentes continuati sit tempus illius intrinsecum, sitque ipsa in tempore alio imaginario, aut etiam mensurari possit juxta motum rerum aliarum, adeoque sit in tempore reali particulari alio, non sequitur, illam non esse tempus reale universale aliarum durationum. Arist. verò contrarium docere visus, dum inquit, constare tempus non esse motum, sic est intelligendus, quòd motus, quatenus est motus seu actus entis in
potera-

potentia &c. non sit tempus. Et ex his quoque patet, tempus non esse ens rationis; quamvis enim ab intellectu motus cælestis constituatur in ratione mensuræ actu mensurantis, non tamen constituitur in ratione mensuræ aptitudinalis, sicut ab eo non constituitur in ratione durationis successivæ rei successivæ. Et hoc vult Arist. docens impossibile fore tempus, si anima esset impossibilis. Neque huic realitati temporis obstat, quod nulla determinata pars temporis sit præsens præsentia permanente; sufficit enim partes illius aliquando præsentis esse, fuisse vel fore præsentia fluente, fuisseque aliquando in facto esse fluente, continuarique inter se unionibus fluentibus in infinitum, uti & ipsæ partes, divisibilibus.

VI. Tempus imaginarium est duratio possibilis alicujus motus, quem imaginamur nobis veluti actu extendi in infinitum, seu continuari semper, & æquabili fluxu & ordine partium suarum defluere in, vel potius juxta æternitatem divinam. Atque hinc rem esse in tempore imaginario, est rem habere actu durationem intrinsicam correspondentem illi durationi, quam
talis

talibus motibus habet inesse possibili. Qualem durationem, cum Deus de facto habeat, habueritque semper, bene dicitur esse & fuisse in tempore imaginario.

VII. Res omnes tam permanentes, quam successivæ, tam corporeæ, quam spirituales, propriè incipiunt intrinsecè seu per primum sui esse (quæ inceptio per primum esse sic explicatur: nunc res est, quæ immediatè ante non erat) & non extrinsecè sive per ultimum sui non esse (quæ inceptio sic explicatur: res, quæ nunc non est, immediatè post erit) res enim dici debet incipere, quando verè est, & quando ex futura fit præsens, sed pro isto instante extrinsecò necdum verè est, & non magis in illo instante existere incipit, quam ante centum annos; è contra desinunt res omnes, non intrinsecè seu per ultimum sui esse (quæ desinitio ita explicatur: res, quæ nunc est, immediatè post non erit) sed extrinsecè seu per primum sui non esse (quod sic explicatur: res, quæ immediatè ante fuit, nunc primò non est) per primum enim non esse ex præsentis fit præterita, & verè non est. Sic dicitur primum esse formæ esse primum non esse privationis. Et si res permanentes
inci-

inciperent per primum sui esse, & desinerent per ultimum sui esse, jam forma vetus erit simul cum forma de novo inducta. Illud hîc observandum: dum dicuntur res incipere & desinere in instante, per τὸ *instans* non intelligi aliquid indivisibile temporis (qualia indivisibilia negavimus dari in tempore) sed ipsum divisibile tempus, cui primum esse rei incomensurabiliter correspondeat, sicut indivisibile spatio divisibili: ipsamquæ productionem substantiæ, aut qualitatis, quæ contrarium non habet, dici instantaneam, non quasi ipsa indivisibilis sit, correspondeatquæ indivisibili temporis, sed quòd terminus hujus actionis non producat per partes, sed sit totus simul.

VIII. Nulla creatura, nequæ permanens, nequæ successiva potuit esse ab æterno. Primò enim, si tēpus aliudvè successivum fuisset ab æterno, jam fuissent infiniti anni, infinitæ cælorum circumvolutiones, in hoc infinito annorum præteritorum forent anni dispares & pares, & non forent; nullus enim erit par, cui alius non correspondeat: in summa, argumenta ferè omnia supra allata contra infinitum categorematicum, pugnant contra
æter-

æternitatem rei successivæ. Quinimò ex eo-
 dem capite repugnat quoque, rem perma-
 nentem fuisse ab æterno, cum implicet eam
 fuisse ab æterno, quin ejus duratio (quæ est
 ens successivum) pariter fuerit ab æterno.
 Secundò in ente successivo datur pars inci-
 piens, alia desinens, sed repugnat aliquid ab
 æterno desinere, ergo repugnat dari ens suc-
 cessivum ab æterno. Minor probatur: illud
 non desinit ab æterno, cujus desitione datur
 quid prius, sed omni desitione datur quid
 prius, nempe ipsum esse rei; ergo. Similiter
 quod essentialiter includit prius & posterius,
 uti facit ens successivum, non potest esse ab
 æterno, cum enim posterius non sit tunc,
 quando est prius, sed sequatur post prius, si
 posterius non erit ab æterno, neque prius erit
 ab æterno, sed posterius non est ab æterno,
 cum illud præcedat prius, ergo nec prius est
 ab æterno, cum illud immediatè sequatur
 aliquid, quod non est ab æterno. Tertio,
 quod æternitatem rei permanentis oppugnat
 peculiariter: SS. PP. ex æternitate Verbi
 probant, illud non esse creaturam; sic enim
 habet D. Aug. Lib. contra Petil: *creatura
 est ex eo, quod adhuc non est, aut aliquando non
 fuit:*

fuit : D. Athan. L. 3. contra Arianos : *propriū est creaturis, ut non sint, priusquam fiant, & ex non entibus ad naturam entium perveniant.* Unde bene dicitur, quòd productionē creaturæ præcesserit ejus negatio, adeoque hanc, utpote negatione sua posteriorem, non esse ab æterno. Ad hæc, lapis ab æterno creatus in aëre decem passibus à terra, non potuisset descendere in terram, nisi post tempus infinitum, aliàs sequeretur, rem æternam non præcedere temporalem nisi tempore finito. Implicat itaque aliquid ^{ab æterno} creari seu ex nihilo produci, quamvis non repugnet aliquid, quod æternitate increata æternum est, produci ab æterno, ut videre est in Verbo. Quare etsi creatura possit esse prius & prius, sive ante omne tempus determinabile, non tamen esse potest ante omne collectivè & indeterminatum tempus, quod est, eam esse posse ab æterno. Et licet Deus ab æterno habeat potentiam producendi creaturam, non habet tamen ab æterno potentiam producendi creaturam ab æterno ; sicut ego in tenebris potens sum videre, sed non videre in tenebris. Unde tamen non sequitur, Deum post æternitatem factum potentio-
rem,
cūm

cum potentiam, quâ producit aliquid in tempore, semper habuerit, etsi ab ea semper non processerit effectus, quem semper esse conjunctum causæ primæ ob rationes supra positas repugnat, qualiter eum esse cum causa temporali secunda, non repugnat. Neque omnipotentia Dei hinc dicitur æterna, quod illi ab æterno potuerit effectus aliquis coexistere, sed quia ipsa ab æterno fuit, potueritque semper prius & prius producere effectum.

DISSERTATIO XVII.

De Generatione & Corruptione.

I. **G**ENERATIO substantialis absolute & in genere spectata, est productio compositi substantialis dependenter à materia materialiter causante formam & unionem, vel solam unionem substantialem. Generatio Aristotelica, sive quæ ordinariè & viribus naturæ fit, est *mutatio* (intellige causalis) *totius in totum* (id est, unius compositi in aliud compositum substantiale, non quod per generationem ordinariam omnes compositi præcedentis partes destruantur, sed quod